

peab surnukeha olema kõige tähtsamal kohal, küsitakse. Juba selliste asjadega harjumine võtab aega. Kirikuskäimise komme tuleb endale kujundada.

Üks asi on jumalateenistus, et sellest saaks vajadus, teine asi on palve – seegi vajab harjutamist. Mitte vaid siis palvetada, kui on keeruline olukord või midagi erilist, vaid palve on suhtlusviis, vaimuliku inimese igapäevaelu loomulik osa. Oleme teadagi muga- ja vaimuliku unustama tähtsaidki asju, seepärast tuleb end distsiplineerida, et oluline ei läheks kaduma.

Teil on kaks väikest poega. Mida te nendega juba harjutate?

Iseenda asjade kokkukorjamist – su asjad on ühes kohas koos. Kui oled nad laiali pildunud, siis juba pildumise ajal tuleb meelde, et need tuleb ka kokku korjata. Mul pole midagi selle vastu, kui mänguasjakasti kummuli keerad, aga tea, et sul tuleb hiljem see korda teha. Pooleteisene Markus igatahes teab seda juba. Ka vastutus – kui midagi ära lõhud, siis see asi on katki. Kui venna samasugune mänguasi on terve, saab tema sellega mängida, aga see, et sinu oma on katki, ei tähenda, et võid teise oma endale võtta. Kui sööma hakkame, alustame kõik koos ning söögiaeg algab palvega. Kasvatame teadlikkust, et toidu eest tuleb tänada ja toit laual pole iseenesestmõistetav asi.

Mainisite hiljutist palverännakut. Miks te selle ette võtsite?

Palverännak on mõtestatud teekond. Asud teele mõttega, et olla teel – tähtis pole pärale jõudmine, vaid teelolemine kui protsess. Teel jõuad paremini iseendani, näed enda jaoks olulisi asju. Mina asusin palverännakule, sest mulle anti võimalus (EELK saadab aastast kaaks vaimulikku palverännakule). Valisin teekonna, kus saab palju üksinda jalgsi kõndida. See on võimalus end proovile panna, olla füüsiliselt teistsuguses keskkonnas, su keha teeb midagi, mida tavaliselt ei tee, sa püüad hakkama saada.

Pea kuu ajaga käisin läbi ligi tuhat kilomeetrit. Eesmärk oli jõuda Santiago de Compostelasse. See on üks kolmest ristiusu tähtsamast sihtpunktist Jeruusalemma ja Rooma kõrval. Seal asuvad väidetavalt Jeesuse ühe jüngri, Püha Jaakobuse säilmed. Rännakuid hakati sinna tegema juba 9. sajandil ja tänapäeval on see hästi populaarne sihtpunkt. Käivad ka mittereligioosid inimesed, et ennast leida, end laadida, mõelda. Teel olemine aitab seda teha, mõte töötab teist, kui sul jalad liiguvad.

Kas kohtusite oma rännakul Pühaga?

Lugesin just eile hommikul Evald Saagi mõtet – püha on see koht, kus inimene saab end lõdvaks lasta. Ta võrdles seda saunaga. See teekond on selline. Koged muretust,

ühtpidi oled teises keskkonnas, võõraste inimeste keskel, aga sa koged, et pabistada pole vaja, asjad laabuvad. Ka siis, kui eksid või väänad jala. Õige tee tuleb su juurde tagasi. Paljud käivadki selle kogemuse saamiseks nimel, et edaspidi elada muretumalt ja rahulikumat. Mina mõtlesin, millised on need asjad, mille pärast tõeliselt muretsema peaks. Tegelikult on neid vähe.

Mille pärast siis muretsema peab?

See on individuaalne, aga minu jaoks koorus välja see, et pere on tähtis. Tähtis on panustada peresse, see on minu eneseteostus, karjäär, kõik on seal koos ning ülejäänud on tühine, see tuleb ja läheb. Ma vastutan pere eest ja see läheb mulle korda. Teine asi on südametunnistus, jääda ausaks iseendas elu erinevates situatsioonides, ei pea vingerdama enda ees või endale peale suruma asja, mida ma ei usu, mis ei lähe minuga kokku. Kõik muu – ametialane edukus, prestiiž, see on täiesti ebaoluline.

Minu jaoks algas palverännak hetkest, kui lõpetasin muretsemise päralejõudmise pärast. Siis tundsin tõeliselt rahu, muretust, lõdvestust, oskasin nautida iga uut kohtumist, kaunist paika, ühel hetkel ei olnud kuhugi kiiret, vaid lihtsalt olid sel teel. Selle kogemuse sa võtad kaasa, õpid selgeks – ära muretse suurte eesmärkide pärast, vaid tähtis on iga samm, iga üksik päev, see sisaldab piisavalt palju, et rõõmustada ja kogeda Püha selles päevas.

Ma ei võtnud meelega kaasa Piiblit, mida loen iga päev, vaid tahtsin püüda kogeda Jumalat võimalikult väheste abivahenditega, olles avatud sellele, mis teel juhtub. See tõeliselt väga hästi, oli puhastav.

17 *Jumala otsimine pole nagu heinakuljast nõela otsimine – üks vaata ise, kust puistama hakkad. On sammud, mida on võimalik teha, aga lõppkokkuvõttes on inimese ja Jumala suhe väga indiviidualne, igaühe kogemus on ainulaadne.*

FOTO: MARIANNE LORENTS/VIRUMA TEATAJA

TAUNO TOOMPUU

Sel ajal kui olite palverännakul, võeti Eestis vastu kooseluseadus. Jäi mulje, et kirikule pandi pahaks vähest armastust ja suurt vaenu.

Olen mõelnud, et kristlastel tuleb nüüd näidata, milles see armastus seisneb. Arutelus öeldi välja, et ei vihata ühtki inimest tema seksuaalse orientatsiooni tõttu, aga diskussioonis ei ole välja toodud, kuidas armastada.

Mina saan aru, et teistiti ei saa, kui tuleb aktsipteerida. On üks asi, kas sa pead seda moraalseks, teine asi on see, et homoseksuaalsed inimesed on meie kõrval olemas, me puutume nendega iga päev kokku. Minu meelest tähendab armastus seda, et suudan neile väljendada – nad tohivad olla küll ja tohivad tulla minu kirikusse, ma suhtun neisse austusega.

Kas olete valmis ka laulatama?

Laulatusõigust ei ole. Aga kui nad tahavad eestpalvet oma suhtele, siis ma palvetan nende pärast.

Üks asi on seksuaalne orientatsioon, teine probleem on inimestes, kes on pettunud kirikus ja kristlastes nende terava vastuseisu tõttu kooseluseadusele. Kristlastel tuleks nüüd selgeks teha, et see pole viha, vaid mure meie ühiskonna pärast. Kuidas me suudame sõnades öeldud armastust ka tegudes välja elada.

Peagi on algamas adventiaeg. Kuidas seda mõista?

Ootamise aeg. Tänapäeval on keeruline, ollakse harjunud kõike kiiresti saama. Ihkad midagi, lähed ja ostad. Kui raha ei ole, siis on krediidikaart või võtad kiirrae nuu – kes siis oodata jaksab. Ent on mingid asjad, mida ilmselt peab ootama ja mida ei saa kiiresti kätte.

Ootamise juures on tähtis teadlikkus. Kui tahad oma elu midagi, midagi rohkemat, siis üks võimalus on öelda, et küll ta tuleb, kui aeg on küps, et see sünnib iseenesest. Aga vaimsete asjade puhul on tähtis end valmis seada, küsida, paluda, igatseda. Ootamise aeg, adventiaeg – jõuluvana, päkapikud, kingitused – on vaid sümbol, aga see ütleb, et on võimalik osa saada eriliistest asjadest.

Adventiajal võiks mõelda, mis teeb õnnelikuks, mis on see sinu elus, millest sa pole valmis loobuma, ilma milleta sa oma elu ette ei kujuta, mis teeb elu väärtuslikuks ja kas selles pildis on midagi puudu, kas tahad midagi veel lisaks. Enda valmisseedmine, asjade läbimõtlemine. Ja palumine. Võib-olla on soov seotud inimsuhetega või endas rahu leidmisega või koha leidmisega. Arvan, et adventiaeg on võimaluste aeg. Vanasti oli praastuaeg, loobuti üleilngest, et olla avatud olulisele ja väärtuslikule. Tänapäeval see loobumise mõte enam nii lihtne pole, kõike

on külluses, asutuste jõulupeod on peetud ja kingid jagatud juba enne jõule.

Adventi- ja jõulu-aeg on hea aeg suhete kordaseadmiseks, inimesed on avatumad, märkavad üksteist rohkem. Paraku – kes on muul ajal ükski, tunneb jõuluajal end eriti ükski.

Mida öelda neile, kes kannatavad puudust kas suhetes või materiaalses asjades?

Need, kel vajakajäämisi ei ole, võiksid jagada, mida neil on. Anda on lihtsam, keerulisem on olla olemas inimese jaoks, kel pole lähedasi ümber.

Mida inimene ise saaks enda heaks teha, oodata jõululimet, küsida abi?

Abi küsimist ei peaks pelgama, näiteks toidupangast. Üksi olev inimene ei pea võtma hoiakut: olen üksinduse ära teeninud ja see peabki nii olema. Isegi kui põhjuseks on tema enda valed otsused, näiteks lähedased on tema juurest ära läinud. See ei tähenda, et midagi ei saa muuta. Jõuluajal on andekspalumisel ja andestamisel eriline koht. Kui oled midagi valesti teinud, palud andeks, teed omalt poolt kõik, et suhted korda saada.

Ent üksindust võib võtta kui võimalust olla vaba teiste asjade jaoks, kasvõi panustada vabatahtlikuna heategevusprojektides, minna ja leida üles teised, kes üksinda, suhelda nendega, kes samuti vajavad kedagi enda kõrval. See ei ole lihtne. Aga mitte kellegi elu ei ole mõeldud olema mõttetult, rõõmutu, õnnetu, vaid kõigil on õigus loota midagi rohkemat. Vahel on küsimus märkamises. Kas märkan, mis mul juba olemas on, või võrdlen end teistega? Eks selleks vajame ka adventiaega, et teise pilguga vaadata oma elule.

Nii et mõneti on adventiaeg kui palverännak?

Jah, neli nädalat ja lõpuks, kui jõuluõhtu mõõdas, ei saa see läbi, vaid läheb edasi teisel moel. Lauldakse, et jõulu-aeg võiks kesta terve aasta. Usun – jõuluõhtul kogetu ongi mõeldud kestma aasta läbi. See peakski olema kogu aeg, lähedal ja kaasas.

Palverännakuteed, kus käisin, nime-takse Camino de Santiago ehk Jaakobuse teeks. Teekäijale soovitakse *buen camino*, mis tähendab head teed, head palverännakut. Kui see läbi saab, siis öeldakse, et algab *camino de la vida* ehk siis elu tee, elu palverännak. Palverännak on mudel: kui tee läbi saab, peaksid olema õppinud selgeks, mil moel käia paremini oma elu palverännakul.

Adventiaegki on nagu mudel, mis õpetab selgeks olulised väärtused, annab nägemisvõime, millega näha enda ja teiste elu mõtetatuna: kuigi jõulud on möödas, nägemisviis on meiega kaasas. ➔